

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הווי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב.)

פרשת כי תשא

ומעתה להצד שנימא שכל האיסור למנות את ישראל, הוא רק מחמת חשש סכנה מעין הרע וכנ"ל, אי"כ צ"ב טובא בזה, מדוע שאול המלך היי צריך למנות אותם עי"י טלאים, והרי לספור יותר ממאתיים אלף טלאים זו טירחה מרובה מאוד מאוד.

ומדוע שאול המלך לא בירך אותם מלכתחילה, שלא יגרם שום עין הרע עי"י המניין שימנה אותם, וברכתו תגרש את כל המון המזיקים הבאים מעין הרע, - וכמו שהבאנו לעיל, שברכתו של החזו"א שהעין הרע לא תשלט בבני ברק, גירשה משם את כל המון המזיקים הבאים מעין הרע וכנ"ל.

- ג -

והנה **ידוע מחלוקת הפוסקים**, האם מותר לעבור על איסורים, בכדי לרפאות חולה עי"י רפואות סגוליות, או"ד דבכדי לרפאות ברפואות סגוליות אין היתר לעבור על איסורים.

וידוע שנחלקו בדבר זה הפוסקים, האם מותר לכתוב בשבת קמיע בכדי לרפאות חולה במקום פיקוח נפש, אם לאו, - [עי' ביברכי יוסף (או"ח סי' שא, ו), ובשו"ת 'אגרות משה' (חי"ח עמ' מא), ובשו"ת 'שבט הלוי' (חי"ה סי' נה), - והדברים ארוכים, ואכמ"ל בזה].

ומעתה יש לומר, דלדעת הנד דס"ל דגם ככה"ג שהרפואה הסגולית בדוקה ומנוסה, מיימ אין לעבור על איסורים בכדי לרפאות ברפואות סגוליות, **כיון שמצוות התורה ניתנו לנו לקיימן רק בהתאם לכללי וחוקי הטבע**, ולכן אין בכוחה של הרפואה הסגולית להיחשב כשאר הרפואות הטבעיות שקיימ"ל בהן שבמקום פיקוח נפש דוחים לכל התורה, - הרי שלדעתם מבורר שפיר, מדוע שאול המלך היי צריך למנות את ישראל עי"י הטלאים.

כיון שלהצד שמצוות התורה ניתנו לנו לקיימן רק בהתאם לכללי וחוקי הטבע, הרי יעלה שגם אם שאול המלך היי מברך אותם מלכתחילה, שלא יגרם להם שום עין הרע עי"י המניין שימנה אותם, וברכתו הייתה מגרשת את כל המון המזיקים הבאים מעין הרע, - אך מ"מ האיסור למנות את ישראל היי נשאר.

כיון שברכתו לגרש את המזיקים הרי הייתה נחשבת רק כדבר סגולי, וכיון שע"פ דיני התורה יש איסור למנותם מחמת חשש סכנה של עין הרע, לכן אי"א להתחשב במה שיגרש את המזיקים עי"י דבר סגולי, ואכתי ישאר האיסור למנותם מחמת חשש עין הרע.

ומעתה להצד הזה י"ל, דפשוט וברור דגם בבני ברק יש איסור למנות את ישראל, וגם שם יוכלו למנות את מניין העשרה רק עי"י אמירת הפסוק 'הושיעה את עמך' וכדו'.

- ד -

אמנם לדעת הנד דס"ל, דמותר לעבור איסורים בכדי לרפאות ברפואות סגוליות, משום דס"ל דגם רפואות סגוליות

וְיָדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנִתְּנוּ אִישׁ כְּפָר נַפְשׁוֹ לַה' בְּפָקֶד אֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בְּפָקֶד אֹתָם: (ל, יא-יב).

ופירש רש"י 'כי תשא - כשתחפץ לקבל סכום מניינם לדעת כמה הם, אל תימנע לגולגולת, אלא יתנו כל אחד מחצית השקל, ותימנה את השקלים ותדע מניינם', - 'ולא יהיה בהם נגף - שהמניין שולט בו עין הרע והדבר בא עליהם'.

והנה **יעוי' בקיצור שו"ע** (סי' טו, ג), שכתב לגבי מניין עשרה לתפילה בציבור וז"ל, 'צריכים לזיזתו שלא למנות את האנשים לגולגולתם לידע אם יש מניין, כי אסור למנות את ישראל לגולגולתם אפי' לדבר מצוה, דכתיב 'וישמע שאול את העם ויפקדם בטלאים' (פר"ח), ונוהגין למנותם באמירת הפסוק 'הושיעה את עמך' וגו' שיש בו עשרה תיבות' עכ"ל, - וע"ע במג"א (סי' קנו, ב).

והנה **ידוע ומפורסם**, שמרן הגר"ח קניבסקי שליט"א רגיל לומר בשם מרן החזו"א זצ"ל, שבעיר התורה 'בני ברק' אין עין הרע! - וע"ע בספר 'ארחות רבנו' (חי"ג עמ' קג), שמרן הגר"ח ק שליט"א ביאר בזה, שבבני ברק אין עין הרע, בגלל ברכתו של מרן החזו"א זצ"ל.

והובא שם עוד, שמרן שליט"א אומר לכל הבאים אליו להתברך בעניין 'עין הרע', שכבר בירך מרן החזו"א זצ"ל, שעין הרע לא תשלט בבני ברק, וגירש מכאן מרן את כל המון המזיקים הבאים מעין הרע, עי"י ש.

יש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

והנה להצד שנימא (ע"פ דברי רש"י הנ"ל) שכל האיסור למנות את ישראל, הוא רק מחמת חשש סכנה מעין הרע (ויש לדון בזה, אך אכמ"ל), - אי"כ יל"ע טובא, מה יחי' הדין בזה לגבי עיר התורה 'בני ברק' שהעין הרע לא שולטת שם.

דיש לדון האם כאשר יתאספו שם לתפילה בציבור, יהי' מותר למנות את הציבור בכדי לדעת אם יש שם מניין, - או"ד דגם בבני ברק איכא איסור למנות את ישראל, וגם שם יוכלו למנות את הציבור בפה רק עי"י אמירת הפסוק 'הושיעה את עמך' וכדו'.

- ב -

והנה כתיב בשמואל א' (טו, ד), וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטָלָאִים מֵאֵתִים אֶלְף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֶלְפִים אֶת אִישׁ יְהוּדָה, - ופירש רש"י וַיִּפְקְדֵם בְּטָלָאִים - אמר לכל אחד ואחד, שיקח טלה מצאנו של מלך, ואח"כ מנה את הטלאים, לפי שאסור למנות את ישראל, שנאמר במ לא יספר מרוב עכ"ל, - ועי"ע ביומא (כב:) שהגמ' למדה מהפסוק הנ"ל, שאסור למנות את ישראל אפי' לדבר מצוה, עי"י ש.

נחשבות שפיר כ'רפואות' לגבי כל מצוות התורה וכנ"ל, אי"כ לדעתם יש מקום לדון, במקום שהסכנה של עין הרע התבטלה ע"י ברכה 'סגולית', האם בכה"ג יתבטל האיסור למנות את ישראל, משום דלמעשה כעת אין במצב הזה שום חשש סכנה מעין הרע, - ואע"פ שההצלה מסכנת העין הרע נעשתה ע"י ברכה סגולית, אך לדעתם הרי ש"ל דבכללי מצוות התורה מתחשבים גם בדברים סגוליים וכנ"ל.

וא"כ לדעתם יש מקום לדון, האם בבני ברק יהי' מותר למנות את הציבור בכדי לדעת אם יש שם מניין וכדו', כיון שלאחר ברכתו של החזו"א אין בבני ברק חשש סכנה מעין הרע וכנ"ל.

- ה -

אמנם כד נימא הכי אי"כ שוב יקשה טובא, מדוע שאול המלך הי' צריך לטרוח ולמנות אותם ע"י יותר ממאתיים אלף טלאים, ומדוע הוא לא בירך אותם מלכתחילה שלא יגרם שום עין הרע ע"י המניין שימנה אותם, וברכתו הייתה מגרשת את כל המון המזיקים הבאים מעין הרע.

והרי לכאוי' לאחר שהי' מברכם שלא תשלוט בהם עין הרע, כבר לא הי' איסור למנותם, - כיון שס"ל להנד הפוסקים הנ"ל, דבכללי מצוות התורה מתחשבים גם בדברים סגוליים וכנ"ל, - ואי"כ לפי"ז שוב צ"ב טובא, מדוע שאול המלך הי' צריך לטרוח ולמנות אותם ע"י יותר ממאתיים אלף טלאים וכנ"ל.

- ו -

והנראה לומר בזה, דהנה יש לחקור לדעת הנד דס"ל דמותר לעבור על איסורים בכדי לרפאות ברפואות סגוליות וכנ"ל, האם זהו משום דס"ל, דגם הכוחות הסגוליים הינם כוחות שקיימים בתוך כוחות הטבע, ולכן גם הרפואות הסגוליות נחשבות לעניין דיני התורה כשאר הרפואות הטבעיות.

או"ד דבאמת הכוחות הסגוליים אינם קיימים בתוך כוחות הטבע, אלא הם ס"ל להנד הפוסקים, שבהאי דינא מדרך הטבע, ורק מ"מ ס"ל להנד הפוסקים, שבהאי דינא שפיקוח נפש דוחה את כל התורה, לא אכפת לן אם דרך ההצלה היא בדרך טבעית או שהיא בדרך סגולית, כיון דבמקום פיקוח נפש התורה התיירה לעבור באיסורים בכדי להציל נפש מישראל בכל דרכי ההצלה כולל בהצלה סגולית וניסית.

- ז -

והנה אי נימא כהצד ה' בחקירה הנ"ל, דבאמת הכוחות הסגוליים אינם קיימים בתוך כוחות הטבע, אלא הם נחשבים ככוחות ניסיים שיוצאים מדרך הטבע, אי"כ יש ליישב שפיר את מה שהקשינו לעיל, מדוע שאול המלך הי' צריך לטרוח ולמנות אותם ע"י יותר ממאתיים אלף טלאים, ומדוע הוא לא בירך אותם מלכתחילה, שלא יגרם שום עין הרע ע"י המניין שימנה אותם.

דמעתה י"ל דהנה קיי"ל דאין סומכין על הנס, ולכן י"ל דכיון דבעלמא יש סכנה למנות את ישראל משום דיש בזה עין הרע, לכן גם אם שאול היה מברכם שלא תשלוט בהם עין הרע, מ"מ אכתי הי' אסור לו למנותם, משום דלהנ"ל הברכה הסגולית לא נחשבת כדבר שבטבע, אלא היא נחשבת בגדר דבר ניסוי, וכיון דאין סומכין על הנס לכן גם אם הי' מברכם מ"מ אכתי הי' אסור לו למנותם וכנ"ל.

ומעתה להצד הזה י"ל, דגם לדעת הנד דס"ל דבעלמא מותר לעבור על איסורים בכדי לרפאות ברפואות סגוליות וכנ"ל, אך מ"מ בנידו"ד גם הי' יודו, דגם לאחר ברכתו של החזו"א מ"מ אכתי יש איסור למנות את ישראל גם בבני

ברק, משום דקיי"ל דאין סומכין על הנס וכנ"ל. - [אמנם ע"ע במש"כ המהרש"א (ח"א קידושין כט :), - ואכמ"ל].

- ח -

והנה למעשה יעוי' בספר 'שדה צופים' (ב"ב, בהקדמה), שהביא שהגר"א מן שליט"א שאל את מרן הגרמ"ק שליט"א, דלפי דברי החזו"א דאין עין הרע שולט בבני ברק, אי"כ בב"ב יהי' מותר לקרוא לעלות לתורה לאב ובנו בזה אחר זה, - דכל הטעם דאין לעשות כן הוא מחשש עין הרע כמש"כ הרמ"א, ולהנ"ל הרי טעם זה התבטל בב"ב.

והשיב מרן שליט"א: 'כל מה שכתבו בשו"ע עלינו לקיים ואין לשנות', ועיי"ש עוד בזה, - ולפי"ז ה"ה נמי בנידו"ד, די"ל דפשוט וברור דגם לאחר ברכתו של החזו"א, מ"מ אכתי יש איסור למנות את ישראל גם בבני ברק.

- ט -

ואמנם לכאוי' יש להקשות בזה קושיא נפלאה, וכדלהלן. דהנה ידוע שמרן הגרמ"ק שליט"א רגיל לומר, שהחזו"א אמר שבבני ברק לא יפלו פצצות, - וע"ע במש"כ בספר 'מעשה איש' (ח"א עמ' קעג) וז"ל, 'בספר 'שיחות חיים' (עמ' עה) מובא: סיפר לי... שבשנת תש"ח שהיו הפצצות בא"י, וביום אחד הלך הנ"ל להתפלל מנחה בבית מדרשו של החזו"א, ולפני התפילה נשמעה אזעקה, ואז לא היו עדיין מקלטים, והיו נמלטים לפחדס... וגם מבית מדרשו רצו לברוח לפחדס, ואמר להם החזו"א: תישארו כאן לידי'.

לאחר כמה רגעים נשמעו מטוסים מעל שמי העיר, והמספר הנ"ל מעיד, ששמע איך שהחזו"א לוחש בשקט: 'איך אייס נישט בומבדירן בני ברק' (אני גוזר שלא להפציץ את בני ברק), ואכן הפצצות כולן נפלו על מגרשים ריקים מחוץ לעיר... ע"כ.

וידוע ומפורסם שבזמן ששוגרו טילים ר"ל לאיזור גוש דן, מרן הגרמ"ק שליט"א הורה, שבבני ברק אין שום צורך ללכת למקלטים בעת שנשמעו האזעקות, כיון שהחזו"א אמר שבבני ברק לא יפלו פצצות!

וביותר מזה, בימי מלחמת 'צוק איתן', שאלתי קמי' מרן שליט"א, לגבי מי שנמצא בעיר שמופגזת בטילים ר"ל, ואין לו מקלט ללכת אליו (ויש במקומו סכנת נפשות), האם יהי' מותר לו לנסוע לב"ב בשבת? (משום ברכתו של החזו"א), - ומרן שליט"א הירחר מעט, והשיב: מסתבר שכן!

ומעתה יש להקשות טובא בזה, מדוע משום ברכתו של החזו"א לא הי' צורך ללכת למקלטים בב"ב, והרי קיי"ל דאין סומכין על הנס, ולפי מה שביארנו לעיל ברכת צדיק מוגדרת כדבר 'ניסי' היוצא מדרך הטבע, וא"כ צ"ע טובא בזה מאי שנא הא ממה דקיי"ל בעלמא דאין סומכין על הנס.

ומאי שנא דלגבי ברכתו של החזו"א שלא יהי' עין הרע בב"ב אסור לסמוך על הנס, ואסור למנות את ישראל בב"ב וכנ"ל, ואילו לגבי ברכתו שלא יפלו פצצות בב"ב מותר לסמוך על הנס, ולא הי' צורך ללכת למקלטים וכנ"ל וצ"ע, - ויש לפלפל.

להזמנת שיעורים ודרשות: 052-7155442

קו 'מים זכים': 02-633-5850

המען לתגובות: יצחק זאב כגן
רח' נתיבות המשפט 81 מודיעין עילית
טל': 05442-271-1515 (תא קולי)
פקס: 02-655-0973
דוא"ל: A0527155442@GMAIL.COM

חברים נכתבו לעורר לב המעיין בלבד - ניתן לקבל את הגליון במייל, ע"י שליחת בקשה לדוא"ל של המערכת.
להנצחת שמות לע"נ ולרפ"ש וכדו' (50@), ובכל ענייני הגליון, ניתן לפנות: 05442-271-1515 (תא קולי)